

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

3. De impedimento erroris & conditionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

nium, quando est signum exterius, & non est interior consensus: quamuis hoc secundum in foro exteriori reputetur matrimonium, qui presumitur consensus interior, sed vere coram Deo non est. Ecclesia tamen iudicat de exterioribus, ob id reputat pro matrimonio, non tamen in foro interiori confessionis, quod vocant forum poli, seu forum Dei. Hac de causa matrimonij.

De impedimento erroris, & conditionis.

CAPVT III.

Impedimenta, quæ impediunt contractum hunc matrimonij inter virum & vxorem, sunt in duplici differentia. Quædam sunt talia, quæ non solum vetant quominus attentetur matrimonium, sed, etiam si attentatum fuerit, nullum est matrimonium, & dicuntur impedimenta impedientia contrahendum, & dirimentia contractum. Quædam alia sunt, quæ prohibent ne contrahatur, tamen, si contractum fuerit, tenet, & est verum matrimonium; peccauit tamen, qui intentaui contrahere contra impedimentum. De impedimentis prioris generis, quæ nullum faciunt matrimonium, etiam si attentatus sit contractus, loquendum est prius: hæc autem sunt multa, quibusdam verbis contenta, quæ talia sunt.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,

Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas.

Si sis affinis, si forte coire ne quibus.

Hæc celebranda vetant connubia, facta retractant.

Singula horum suo ordine sunt explicanda.

Primum impedimentum est, erroris. Potest autem error & deceptio esse in duobus; aut in substantia personæ, puta, cum coniux putat alterum esse talem personam, puta Petrum, & non est, Mariam, & non est; sicut Iacob putabat esse Rachel, & erat Lia. Aut potest esse error in qualitate personæ, vt, cum putat, quod sit diues, nobilis, virgo, & non est. Iuxta hanc distinctionem.

Dico primò, Error in qualitate personæ non dissoluit matrimonium: v.g. si quis duxit aliquam, existimans esse virginem, & non erat, matrimonium tenet. Rursus, si quæ nupit alicui putans esse nobilem & diuitem, & non erat, licet erroris

causa

causa fit ipse coniux, quia se talem esse mentitur, nihilominus matrimonium est verum.

Dico secundo, Error in substantia personæ dirimit contractum: verbi gratia, Maria nubit Petro, existimans esse Ioannem, non est matrimonium; & similiter ex parte viri, si error fit circa personam fœminæ. Vtraque propositio habetur, 29. q. 1. cap. 1.

Dico tertio; Aliquando error videtur esse circa substantiam, & est circa qualitatem; aliquando fit è contrâ: v.g. si qua nubat alicui, putans esse filium Ducis, aut primogenitum, tunc iste error est examinandus: nam potest esse substantiæ, si mulier determinabat Ducem, & patrem, putâ, quia putabat esse illam personam, quæ est filius talis Ducis; aut illum, qui est primogenitus talis patris, & tunc nullum est matrimonium: quod si ipsa considerabat in generali Ducem, & patrem, putâ, putans illum esse filium Ducis, sicut putabat esse nobilem, aut diuitem, sic & primogenitum, tunc error est in qualitate, & non impedit. Vide Nauar. sum. cap. 22. num. 32.

Secundum impedimentum est conditionis. Circa quod sunt notandæ quatuor propositiones, per quas resoluuntur, quæ in hac parte accidere possunt.

Prima est; potest esse matrimonium inter seruos inter se, & inter liberos, & seruos: verbi gratia, potest seruus cum serua, vel libera cõtrahere, vel serua cum libero, vel cum seruo. Prior pars, de seruis inter se habetur de cõiugio seruorũ. c. 1. Posterior pars, de seruo cum libera, habetur 29. quæst. 2. cap. si quis liber. Non solum autem tenet matrimonium annuentibus dominis seruorum, sed etiam ipsis contradicentibus, aut ignorantibus, licet cum discrimine: nam, cum tale matrimonium ex dominorum voluntate contractum est, non potest dominus vendere seruum in locis, vbi impediatur vita coniugalis: at verò cum factum est, ipso ignorante, vel contradicente, tunc potest vendere, quamuis non debeat id facere, absque graui necessitate; sed si faciat, non ob id mortaliter peccabit. Numquam tamen potest impedire thorum illorum, dum præsentes sunt.

Secunda propositio: quoties intercedit error conditionis, tamen non fit deterior, aut melioratur conditio errantis, matrimonium tenet: ver. gra. serus ducit seruam, putans esse liberam, matrimonium tenet, quia non fit deterior conditio errantis. Similiter si serua nubat seruo, putans esse liberum.

Rurfus, seruus ducit liberam, putans esse seruam; vel serua nupfit libero, putans esse seruum, adhuc est matrimonium, quia melioratur conditio errantis in conditione. Ita habet sententia communis, quam tenet S. Thom. 4. d. 36.

Tertia propositio, quando deterior fit conditio errantis, non tenet matrimonium: ver. gra. liber ducit seruam, putans esse liberam, aut libera nubit seruo putans esse liberum, non est matrimonium. Ita habetur c. ad nostram, de coniug. seruo. Limitatur ista propositio à Richardo. 4. d. 39. quest. 1. artic. 1. & Nauarr. cap. 22. num. 33. nisi qui errat, sic contrahat, quod esset patatus contrahere, etiam cognita tali conditione seruitutis.

Quarta propositio: si, cognita deteriori conditione post contractum, iterum habet copulam errans affectu maritali, est matrimonium, saltem in foro exteriori, ita habetur cap. 2. de coniug. seruorum: ver. gra. liber duxit seruam, putans esse liberam, non est matrimonium, postea sciuit esse seruam, & affectu maritali accessit iterum, est matrimonium. Hic tamen aduerte duo.

Vnum est, quòd, si post contractum matrimonium cum ista ignorantia dominus manumittat seruum vel seruam, adhuc non est matrimonium, nisi, cognito errore, ille alius iterum consentiat, aut accedat affectu maritali: ver. gra. liber duxit seruam, putans esse liberam, dominus, hoc cognito manumittit seruam, cum qua iterum liber etiam affectu maritali habet copulam, adhuc non est matrimonium, donec error auferatur, & sit nouus consensus aut copula cum maritali affectu Ita habet Rosella. v. impedimentum 3. §. 2. & Nauarr. cap. 22. num. 33.

Alterum est, ex eodem Nauarr. quòd si liber sciat impedimentum conditionis post contractum, & velit adhuc contrahere, non fit matrimonium, nisi de nouo veriusque accedat consensus: potestque alter nolle, &
sic nullum erit matrimonium.